

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 1.

V Postojni, 24. decembra 1904.

Leto I.

Notranjci!

V času splošnega napredka, ko se bliskoma izpreminja svet na vseh koncih in krajih, postaja tudi življenje od dne do dne drugačno, od časa do časa težje. Novi življenski boj zahteva novo orožje. Zarjavele sulice naših pradedov nam nič ne pomagajo, ko se oborožuje celi svet z modernimi puškami. — Za nas Notranjce postaja življenska vojska še posebno opasna. Usiljujejo se nam namreč bolj in bolj za politične poveljnike junaki, ki nimajo o potrebah Notranjcev nobenega pravega pojma, ljudje, ki nam sicer na shodih obetajo kot najboljši prijatelji zlate gradove in tisočake v podporah v resnici pa niso nič drugega kot taki poštenjaki, ki namenoma zavijajo politične dogodke sebi v korist, ljudstvu pa v kvar. — Nujno potrebno je torej, da se vzdrami in osamosvoji na kraških tleh oni žilavi del slovenskega naroda, ki se je od nekdanj odlikoval po samostojnem mišljenju in neodvisnem hrepenenju po napredku! — „Notranjec“ naj bo vojskovodja, naj bo glasilo zavedne Notranjske. Iz njega naj se sliši pravi odmev našega ljudskega mišljenja, ljudskih potreb in želja. Iz njega pa naj tudi zajema naše za napredek zavzeto ljudstvo nepokvarjeno resnico!

Naše glasilo se ne bo bavilo z veliko svetovno politiko, marveč poučevalo bo v poljudni besedi o važnejših narodno-političnih, gospodarskih in kulturnih zadevah in prinašalo novice v prvi vrsti za Notranjce.

Pred vsem bomo gledali, da pridemo Notranjci do boljšega kruha. Naš cilj mora biti, da se vsi Notranjci združimo polagoma v eno močno celoto, ki bi imela v gospodarskem oziru kaj ugleda. Skupne potrebe naj stvorijo skupno moč! „Notranjec“ bo s posebnim veseljem podpiral vsa prizadevanja našega kmečkega ljudstva. Pospeševal bo pošteno zadružništvo, kakoršno si je ustanovilo naše ljudstvo iz lastnega nagiba sebi v korist, slovenskemu narodu pa v procvit v zadnjih 20. letih v Notranjski. Mislimo namreč v prvi vrsti one naše mlekarke zadruge in posojilnice, ki ne poznajo strankarstva in stoje na zdravi samostojni podlagi. „Notranjec“ bo združeno glasilo, kjer bodo lahko notranjske zadruge objavljale svoje zadeve. Kaj posebno se bomo potegovali tudi za prizadevanje radi vodovodov, regulacij vodovja, regulacij cest itd. itd.

„Notranjec“ bo podpiral napredek male obrti in pospeševal upeljavo hišne obrti, kjer bi se dalo ž njo izboljšati gmotno stanje ljudstva.

„Notranjec“ bo dvigal prirojeno podjetnost Notranjcev in gledal osobito na to, da se stržijo pridelki „Notranjske“ pod kolikor najboljšimi pogoji. Tudi večji inserati in manjša označila naj bi pospeševala in posredovala nakup in prodajo raznih potrebščin in pridelkov.

„Notranjec“ bo pospeševatelj dobrega šolstva; saj je isto predpogoj za duševni in gmotni napredek vsakega naroda. Podpiral pa bo kaj posebno novodobna ljudsko-izobraževalna stremjenja v tem oziru, da se udomačujejo tudi na Notranjskem poučna predavanja in ustanavljajo ljudske knjižnice v zvezi z narodnimi čitalnicami, oziroma oživljajo dosedanje organizacije.

V politiki bo „Notranjec“ odločno narodnega in naprednega mišljenja — nasprotnik vsakega nazadnjaštva. S podrobnim ljudskim delom hočemo pospeševati celoten procvit slovenskega naroda. Notranjci, ki se zavedajo svojih državljanskih pravic, ne smejo trpeti, da bi jim jih kdo kratil.

Tudi ne gre, da bi jim kdo narekoval: to in to imaš misliti, tega in tega imaš voliti itd. Za take zadeve si morajo zagotoviti naši davkoplačevalci popolno svobodno naziranje in jih urejevati sporazumno sami med seboj in po svoji potrebi. „Notranjec“ ne bo ničesar usiljeval, on pa bo tolmač ljudskih želja in zagovornik ljudskih potreb.

Razprave v verskih vprašanjih ne spadajo v naš program. S tem pa ni rečeno, da bomo molčali tudi, ako bi se kdo drznil — in najbo kdorkoli — zlorabljeni vero in versko mišljenje v strankarske namene. Ljubše nam bo seveda, ako ne bomo nikdar imeli prilike za tako kritiko. Če se nam bo po nepotrebnem usiljeval boj, se ga ne bomo strašili, kot se ga niso še nikdar bali Notranjci.

Dolžnost vsakega Notranjca je podpirati svoje domače glasilo z vsemi močmi. Nobena poštena kmečka hiša, noben obrtnik ne bodi brez „Notranjca“. Tudi vsak drugi naj stopi v vrsto naročnikov in sodelovalcev. Dopisi naj se pošiljajo le resnični, jasni, pisani v dostojni obliki in brez osebnih strastij! Osebnosti in zasebnosti ne spadajo v naš list!

„Notranjec“ bo izhajal iz početka dvakrat na mesec in stane za vse leto K 2.—, za pol leta K 1.—

Uredništvo in upravništvo „Notranjca“.

Notranjci, naročajte in širite svoje glasilo!

Politične vesti.

Državni zbor. Vsi naši javni zastopi, pred vsemi tedaj državni in deželni zbori, temeljijo na tem, da postane tisti predlog, ki ga stavi večina, zakon, in velja mnenje večine. Temu danes ni povsod več tako. Kedar mislijo manjšine, da se jim dela prevelika krivica, ko se odklonijo njene zahteve in predlogi, začnejo obstruirati, to je: ali se vsprejmi moje mnenje in predlog ali pa sploh nobeden! Z najrazličnejšimi sredstvi n. pr. z velikim številom nujnih predlogov, z interpelacijami, z dolgimi govori, pa tudi z razsajanjem in pretepom zavirajo, da se stvari, ki jim ne ugajajo, ne morejo sprejeti ali pa, da niti ne morejo priti v razpravo. Tako je zdaj že 7 let v državnem zboru. Vlada je bila tedaj Čehom dovolila neke pravice, Nemci so videli v tem zase škodo in so začeli obstruirati proti nji. Glavni delokrog državnega zbora obstaja v tem, da dovoli vladi dohodke, to je pred vsem, kakšne davke, carine itd. sme pobirati in da ob enem določi, za katere namene se imajo dohodki porabiti, n. pr. koliko naj izda za vojake, koliko za srednje in visoke šole, koliko za pravosodje, za železnice itd. To je proračun ali bidžé. Z vlado nezadovoljne stranke z obstrukcijo onemogočujejo, da se vladi proračun ne dovoli. Tako so napravili Nemci in tedanjo vlado Badeni-ja strmo glavili, Čehom dovoljene pravice pa so se preklicale. Od tedaj pa obstruirajo Čehi in ž njimi so danes zvezani tudi Slovenci, ki vedo, da padejo ali zmagajo ž njimi. Do zdaj se ni posrečilo izpodkopati Nemcem prijaznega ministerskega predsednika Körberja, ki vlada že pet let. Vlada ima namreč stranska vratca v § 14. naše ustave, ki pravi, da si vlada lahko sama dovoli proračun, če ga noče dovoliti državni zbor o pravem času. Od kraja so se še strašili § 14 uporabljati, danes je to že v navadi. Tako pravzaprav poslanci nimajo več odločilnega vpliva na proračun. Danes vladi ne

zaupa noben narod, ona nima nobene večine več. Kljub temu ne odstopi. Izhoda iz obstrukcije ne najde noben državnik, gotovo je, da bo še nadalje trajala. Edino rešitev vidijo Slovani v tem, da se narodom prepusti, da sami odločajo o svojih potrebah, da se sami upravljajo, da se jim torej dovoli — narodna samouprava ali avtonomija. Ko je vlada zopet hotela dati Slovanom par mrvic, namreč češke vzporednice na učiteljsku v Šleziji, so Nemci uprizorili skoro revolucijo, v Inomostu pa so Italijane hoteli kar pobiti, ko se je otvorila zanje pravna fakulteta. Ves narod gre za poslanci. Če pogledamo na majhni upliv, ki ga imajo danes naši poslanci na vlado, pridemo do prepričanja, da bi bilo dobro, da poslanci vidijo svoj glavni poklic v tem, da ne gredo le med ljudstvo samo za časa volitev, ampak da žive z volilci takorekoč skupaj, da gledajo na lastne oči njihovo življenje in se z volilci pogovarjajo o njihovih potrebah. Pri nas je po zmagi kmalu mir, mesto, da bi se šele tedaj začelo pravo delovanje. Glavni greh je pač to, da volimo za svoje državne poslance ljudi, ki jih pri nas vidimo samo na kakšnih shodih — obetati. Začetkom prosinca se zopet snide državni zbor. Obstrukcija bo trajala nadalje. Vlada se boji kvečjemu še brezobzirnih in odločnih narodov, tak narod moramo postati tudi Slovenci.

Na Ogerskem imajo tudi obstrukcijo. Če prav je sedanja vlada pod ministerskim predsednikom grofom Tiszo že silno veliko dosegla za Madjare, hoče takozvana neodvisna stranka pod vodstvom Košutovim še mnogo več, najbolj pa, da postane armada na Ogerskem madjarska, da se uvede v njej madjarsko poveljevanje. Pravijo, da nemški poveljevalni jezik škoduje madjarskim narodnim koristim. Iz svojega stališča imajo Madjari čisto prav. Ker cesar in z njim ogerska vlada noče dovoliti, da se Ogerska tako deli od Avstrije, je v ogerskem državnem zboru obstrukcija. Tam nimajo § 14., da bi si brez državnega zbora dovolili proračun. Zato

morajo najti drugih sredstev, da premagajo obstrukcijo. Enkrat so jo že „zmagali“ s tem, da so mnogo njenih zahtev dovolili, zdaj pa jo hočejo ugnati s silo. Opravilni red ali poslovnik, po katerem se razpravlja v državnem zboru, dovoljuje poslancem toliko svobode, da lahko z govori in predlogi onemogočijo razpravo, tako kot je to tudi v našem državnem zboru. Grof Tisza, ki ima za sabo trdno večino, hoče poslovnik tako preurediti, da poslanci ne bodo dobili besede za take namene, da bi le čas tratili, in da se more najhujše kričanje začasno izključiti iz zbornice. Obstrukcija pa take premembe pravilnika seveda ni hotela pripustiti, a 18. listopada t. l. se je izprememba med strašnim truščem z glasovi večine vendar sprejela. Obstrukcionisti trdijo, da glasovanje ni bilo veljavno, ker nihče ni mogel predsednika slišati. Vlada pa pravi, da je predlog sprejet in veljaven. Mnogo uglednih politikov, ki so bili do tedaj zavezniki grofa Tisze, je proti njegovim nasilnim sredstvom in je od njega odpadlo. Ko se je imela vršiti prva seja po novem pravilniku, so obstrukcionisti do krvi pretepli in vrgli iz dvorane redarje, ki naj bi čuvali predsednika. Razdejali so vse, kar je bilo možno v dvorani premakniti. Seje so vedno burne in izvolitev predsednika poslanske zbornice je nemogoča. Nemogoče je tudi sprejeti proračun. Vlada bo posegla sedaj po zadnjem sredstvu. Čeravno proti zakonu, bo vendar razpustila državni zbor in skušala pri novih volitvah zadušiti obstrukcijo. Grof Tisza upa, da pride po volitvah tolika vladna večina v zbornico, da bo lahko mogoče zatreti obstrukcijo.

Rusko-japonska vojna.

Položaj na bojišču v vshodni Aziji je že precej časa neizpremenjen in tudi ni pričakovati, da bi se tako kmalu izpremenil. V Mandžuriji si ležita obe vojski nasproti v trdno zavarovanih taborih. Videti je, da si drug drugega ne upa napasti, ker se čutijo tako Rusi kakor Japonci še preslabi za večjo bitko. Rusom dohajajo dan za dnevom novi vojaški oddelki po sibirski železnici iz domovine, a tudi Japonci ne mirujejo in pošiljajo že najstarejše rezerviste na bojišče. Pred spomladjo ni pričakovati večjega boja. — Trdnjavo Port Artur Japonci še vedno trdovratno oblegajo, akoravno so izgubili že na tisoče in tisoče svojih najboljših vojakov pred njenim obzidjem. Junaški general Šteselj je rekel, da se ne uda, dokler ima še kakega vojaka in kaj streliva v trdnjavi. Japonske ladije pred Port Arturjem se odpeljejo v kratkem domov — v popravljanje. Port Artur je še dobro preskrbljen s hrano in ni misliti, da bi ga tako kmalu dobili Japonci v roke. Gotovo se bo držal celo do tistega časa, ko se pripelje na bojišče baltiško brodovje, ki se je te dni peljejo že okoli Južne Afrike. Razun tega pripravljajo Rusi še tretje brodovje, ki bo v kratkem odplulo iz domovine. Brez dvoma je, da bo tudi na morju končna zmaga na strani Rusov.

Najnovejše vesti iz rusko-japonske vojne. Več sto Japoncev je zgorelo 3. decembra pred Port Arturjem. Rusi so napravili 600 črevljev dolg in 300 črevljev širok jarek, ki so ga napolnili s slamo in dračjem in ga v pravem trenutku zažgali. Ogenj je trajal več ur. Slednjič so se morali Rusi umakniti, a Japonci so drago plačali ta majhni uspeh — izgubili so pri tem jednega svojih generalov in mnogo sto vojakov. General Šteselj, branitelj Port Arturja je pisal japonskemu generalu Nogi-ju pismo, v katerem se pritožuje nad tem, da Japonci streljajo na bolniške ladje, kar je po mednarodnem pravu prepovedano. General Nogi se izgovarja, da ne more za to, če japonski topovi ne zadenejo svojega cilja. — Japonci so pred Port Arturjem precej poškodovali rusko oklopnico „Sebastopol“. Pri tem so pa izgubili Japonci več torpedovk.

Listek.

Odkod dobivamo petrolej?

Grška beseda „petr-oleon“ je očitno sestavljena iz dveh. Petr(a) se pravi skala, oleon pa pomeni olje. Smradljivec naj bi bilo olje, ki teče iz skale. V resnici dobivamo iz zemlje surovi petrolej, olju podobno, rjavo tekočino, ki postaja na zraku bolj in bolj trda in smoli podobna, ker izpuhtevajo iz nje različne snovi. Surovi petrolej se mora očistiti, predelati s stroji, predno ga morejo razposlati v sodih takega, kot ga vidimo v svetilkah.

Kako pa je prišel petrolej v zemljo? Učeni naravoslovci, ki opazujejo naravo in razodevajo njene skrivnosti, so bili dolgo časa mnenja, da nastane petrolej iz kamna ali pa iz lesu. Najnovejši učenjaki pa trdijo, da je to drugače. Petrolej namreč ne priteka iz onih podzemskih plastij, kjer se dobiva premog, ki je, kakor znano, nastal iz lesu, pač pa priteka iz onih kamenitih plastij, katere je krilo pred davnim časom morje. Tudi druge stvari še govore zato, da nastaja petrolej iz živalskih ostankov. Neprodorna plast blata, ilovice in drugih snovij je pokrila milijone in milijone živalij, tedaj, ko so se vršili velikanski preobrati na zemlji. Takrat so nastala nova gorovja, nove doline, nova morja in jezera, globoko pod zemljo pa je izginilo na milijone živalij, ki so bile popreje na suhem in v morju. Grobišče je postajalo sčasom vedno večje in večje in vsled tega tudi težje. Vedno večje množine prsti, peska, ilovice in blata so pritiskale na živalska trupla, ki so se po dolgem času izpremenile v snov, podobno kapljevemu vosku. Pritisk je postal končno presilen in iz teh plastij se je začelo cediti olje.

Petrolej dobivamo iz zemlje na dva načina. Ali priteče sam, ali pa ga dobivamo umetno. Prvo provzročujejo plini, ki so tudi del podzemskega petroleja. Ti nimajo nikdar dovolj prostora, vedno se raztegujejo.

Polagoma se v podzemskih prostorih tako razmnože, da pritiskajo na vse strani. Olje se umika in išče izhoda, dokler ga ne najde in ne priteče iz zemlje kot studenec. Velikokrat odpro ljudje olju vrata. S stroji izvrtajo tudi 600 m globoke rove. Če se jim posreči dovtati do petroleja, ga zaženo stisnjeni plini hipno kviško. Vdari tudi več sto metrov visoko.

V Ameriki so bili z iskanjem petroleja najbolj srečni. V zedinjenih državah so ga našli leta 1860. toliko, da ga rabijo od tedaj vsi omikani narodi za razsvetljavo. Zgodilo se je po naključji. Kopali so vodnjak. Pri globočini 22 metrov pridejo mesto do vode do petroleja. Samo iz tega studenca ga je priteklo na dan 4000 litrov. Tudi na Ruskem je mnogo petrolejevih studencev. Še celo naša država ni brez njih. V malem dobimo petrolej v Galiciji.

Pač čudno, živali, ki so živele pred tisočletji, nam zdaj služijo za razsvetljavo!

Dopisi.

II. Bistrica. Ne mislimo, da je novi list „Notranjec“ zelišče, ki je zrastle iz slučajno sem prinešenega semena. Ne! Čutili smo že nekaj let sem potrebo, da se osnuje list, ki bi bil voditelj in bodritelj vse naše javnosti.

Pravijo, da je Notranjska zavedna. Morda je res v primeri z drugimi deli naše domovine; ako se bomo pa le s tem ponosom na prsi bili, težko da kam pridemo. Notranjec je rojen trgovec. Žalibog pa se tega prirojenega poklica ne zaveda dovolj in ga ne zna uspešno uveljaviti. Gospod urednik, Vi obetate, da hočete važen del svojega delovanja posvetiti narodnemu gospodarstvu. Ni ga menda polja, ki bi bilo bolj hvaležno kot je to; in ako trdimo, da velja to še posebno za našo Notranjsko, se gotovo ne motimo. Kdor pravi, da se ne da v domovini več živeti, tak človek noče delati. Premnogo je še neizcrpanih zakladov, le izšolanih delavcev nam manjka. Ako ima pa kdo veselje do dela, da se mnogo tudi brez višjih ali strokovnih šol doseči. Kak lep del našega narodnogospodarskega gibanja so posojilnice in mlekarske zadrage, katere smo v zadnjem desetletju ustanovili. Saj je treba le pokazati pot, dati inicijativo in kmalu se najdejo posnemovalci. Naš kmet prodaja razven mleka tudi seno, žito, drva, les, sadje, žganje, med, vino itd. Zakaj bi bilo nemogoče tudi za te stvari osnovati zadrage kot so mlekarske. Naš kmet bi po zimi lahko in rad kaj zaslužil. Preskrbimo mu kako delo doma, ustanovimo domače obrti, da mu ne bode treba po negotovem zaslužku hoditi v tujino. Za industrijska podjetja je Notranjska, posebno naša dolina, vsled svoje geografične lege kakor ustvarjena.

Manjkajo nam tovarne pohišstva in raznih lesnih izdelkov, poljedelskih strojev, rokodelskega orodja, žičnatih žeblicev, raznih glinastih, kemičnih in tekstilnih

izdelkov, špirta, piva, sladkorja, čokolade, sveč, mila in še drugih sto in sto.

Gibanje na narodnogospodarskem polju je sedaj nastalo in zaradi tega pozdravljamo z veseljem list, ki hoče bodriti zlasti Notranjce, ki imajo lastnosti za narodnega gospodarja in katerim so v marsičem pogoji dani, k večji podjetnosti.

Iz Bača se nam poroča: Graščina šneperska bode zgradila novo cesto od vasi Bač na „Stare ogece“ v šneperskem gozdu. S tem se bodo odprli novi deli gozda prometu, in doseгла se bode ob enem tudi nova zveza s Starim trgom pri Ložu. Ta cesta pa bode mnogo koristila tudi naši vasi, ki je bila dozda nekako proti strani. Zato smo Bačani dali za to cesto brezplačna tla in smo prispevali še 5000 K k stroškom. Upanje imamo zdaj tudi, da bode občinska cesta Bač-Knežak sprejeta med okrajne ceste. Prihodnjič Vam poročamo kaj več.

Iz Št. Vida pri Vipavi, 20. dec. (Občinske volitve). Zgodovina naših občinskih volitev je sicer že precej znana, vendar se nam zdi umestno, izpregovoriti o njih še nekaj besed, ker so te volitve značilne za kranjske razmere.

Kakor većinoma po Vipavskem, ste tudi pri nas „liberalna“ in „klerikalna“ stranka precej jednako močni. Pri zadnjih občinskih volitvah l. 1900. je zmaga klerikalna stranka v tretjem, liberalna v ostalih dveh razredih in sicer v drugem le z večino par glasov.

Lani je potekla upravna doba občinskega odbora, ne da bi se razmere bistveno izpremenile: nekaj „uskokov“ obeh strank v prvih dveh razredih in precejšnja pomnožitev liberalnih glasov v tretjem razredu. Po zimi se je vršila volitev, pri kateri ste obdržali vsaka stranka svoj razred, v drugem je odločil žreb v korist klerikalcev. Vsled reklamacije se je volilo drugič, in zopet se je žrebalo v drugem razredu, to pot v korist liberalcev. Ali še ni bilo dovolj, reklamiralo se je v drugič, in tudi tožbe zaradi razžaljenja časti, pri kateri so bili klerikalci obsojeni, ni manjkalo.

Dne 19. t. m. se je vršila volitev za prva dva razreda. V drugem so dobili klerikalci 2 glasova večine, v prvem se volitve niti udeležili niso. Za samostojno mišljenje volilcev je značilen način agitacije, ki so jo uvedli klerikalci.

Nič nimamo proti agitaciji, s katero se hoče ljudi stvarno prepričati, bodisi glede načel ene ali druge stranke, bodisi glede njenega gospodarstva z občinskim premoženjem in njene sposobnosti za isto, kjer se tedaj dela na to, da naj svobodno odloči prepričanje in vest posameznika, s katero stranko bo potegnil. Ali če se skuša s preplačevanjem vina in obetanjem trtnih škroplnic loviti volilce v svoje mreže če se računa z dobičkaželjnostjo in neznačajnostjo volilcev, če se izrablja njih versko prepričanje, slabo gmotno stanje in hipno potrebo, če izrabljajo oni, ki imajo vsled svojega stališča večji upliv v občini, to svojo moč na nečasten način,

tedaj je to ona stvar, ki jo moramo najprej pobijati. Vprašali bi jih le radi, ali ne vejo, da s tem premišljeno in vedoma kvarijo značaje, da delajo iz poštenih mož hinavce? Ali mislijo, da je ljudstvo res tako neumno, da bi jih ne izpregledalo in se jih o prvi priliki otreslo?

Prišel bo čas, da bodo začeli naši možje sami misliti in da se ne bodo pustili od nikoga kupovati in od nikogar predpisovati, koga naj volijo. Prepričani smo, da bodo pognali od sebe one, ki hodijo sedaj okrog njih s sladkim obrazom in polnim žepom, da jih bodo zavrnil, ki se jim ponujajo danes za pesterne.

Vino, mislimo, da se bode dalo zaradi tega ravno tako prodati in tudi mlinskih koles ne bo treba ustavljati.

X.

Novice.

Današnje številko „Notranjca“ razpošiljamo brezplačno in jo nam ni treba vračati, če tudi se kdo ne misli naročiti. Kdor želi prejemati list tudi že po novem letu, naj pošlje pravočasno svojo naročnino na: Upravništvo „Notranjca“ v Postojni. Naročnina za celo leto znaša K 2, za pol leta K 1.

„Slovincu“ že ni prav, da je začel izhajati naš list. Kdor pa „Notranjca“ čita, mora pripoznati, da se vseskozi potegujemo za korist in napredek Notranjcev. Tudi naše zavedno ljudstvo je dovolj prevdarno, da bo lahko uvidelo, kdo mu hoče dobro. Notranjci berite in naročite „Notranjca!“

Na Črnem vrhu nad Idrijo je imenoval občinski odbor osem častnih občanov.

† **Fr. Kankelj.** 17. t. m. je umrl dolgoletni in neutrudljivi župan v Godoviču, gosp. Fr. K a n k e l j. Pokojnik je bil tudi član okrajnega cestnega zastopa in svojčas predsednik krajnega šolskega sveta. Kako zelo je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ki se je vršil 19. t. m. Blagi duši hvaležen spomin!

Umrl je dné 8. t. m. nenadoma gosp. Andrej Urbančič, posestnik in lesni trgovec v Knežaku, star šele 58 let. Pokojnik je bil po svoji orjaški postavi in vsled mnogih kupčijskih zvez poznan in obče spoštovan mož daleč na okoli. N. v m. p.!

„**Rokovnjače**“ bo uprizorilo v Dol. Logatcu akad. društvo „Prosveta“ dne 6. jan. 1905.

Okrožna bolnica v Postojni že vrlo posluje. Postrežbo bolnikov je izročil okrožni zdravstveni zastop usmiljenkam, ki opravljajo svoje človekoljubno nalogo v popolno zadovoljnost bolnikov in zdravstvenega zastopa. V bolnici je za sedaj 12 postelj za bolnike in se plačuje oskrbovalnine za osebo po 1 K 80 vin. na dan. Sprejemajo se le bolniki, ki morejo plačevati oskrbovalne stroške sami ali pa so člani kake bolniške blagajne. Za posle morajo plačevati njihovi gospodarji. Drugi bolniki, ki ne morejo oskrbovalnih stroškov plačevati, se sprejmejo le v izrednih slučajih. Bolnica namreč še nima pravice javnosti in ni opravičena zahtevati od pristojnega deželnega odbora povrnitve oskrbovalnih stroškov za

take reveže. Stroški bi se morali v takih slučajih izterjevati le od dotične domovinske občine. Da se naše občine izognejo takim nepotrebnim stroškom, naj pošljajo svoje reveže-bolnike sedaj še neposredno v deželno bolnico v Ljubljano. Ko dobi okrožna bolnica v Postojni pravico javnosti ali pa primerno deželno podporo, bo sprejemala tudi take bolnike.

Iz Senožeč. Nedavno je napadel „Slovenec“ našega župana Fr. Garzarollija, ki uživa splošno spoštovanje in ugled pri kmetih v celi okolici. Očital mu je različne stvari, o katerih ni v Senožečah prav nič znano in s katerimi se tudi naš župan nikdar pregrešil ni. Mi le obžalujemo dotičnega dopisnika, ki nima poguma, da bi se podpisal in nas je sram, da se dobi med nami — če je sploh kdo pisal iz Senožeč — človek, ki skuša z hudobnim obrekovanjem jemati čast občespoštovanemu možu. G. Garzarolli se dopisuna tudi prav nič ne boji. Izplača takoj 300 kron v blagajno za občinske reveže v Senožečah, ako dokaže dopisnik svoje trditve v „Slovincu“.

O razmerah na Vrhniki so pisali v „Slovincu“ in udrihali po gosp. županu G. Jelovšek-u. Kakor se sliši, je radi tega uložena tožba. Kdo se bo poslednji smejal, pokaže porotna obravnava.

Tat v Hotederšici. V noči 17. in 18. t. m. je ulomil nekdo v filijalko gospe Albreht ter pobral okoli 260 K denarja, dalje trg. pomočniku g. Jos. Brusu dve srebrni uri, častniško verižico in tri prstane. Tudi 20 K denarja je bilo njegovega. Zdrobil je najprej eno šipo, potem okno odprl in s tramom zvinil dokaj močno železno mrežo toliko, da je skozi zlezel. Kakor kažejo vse okoliščine, je moral biti precej znan. Stvar je bila brzojavno naznanjena orožništvu. In res so tatovu že na sledu.

Nesreča na vojaškem strelišču pri Trstu. Vojaško strelišče v Bazovici pri Trstu razširjajo in popravljajo. V ta namen je treba tudi z dinamitom razstreljevati pečine. Vsled deževja se neka dinamična mina ni hotela użgati, vsled česar so neki desetenik in dva prostaka 97. polka hoteli pomagati s kladivom. Dinamit se je razpočil ter ranil desetenika labko, oba pešca pa nevarno. Eden njiju ostane baje slep.

Pomnožitev avstro-ogrske armade. Vojno ministrstvo jo izdelalo obsežne izpremembe v vojni organizaciji. Pred vsem dobila deželni brambi artilerijo. Za Bosno in Hercegovino se ustanovi nova gorska baterija. Bosansko-hercegovske pehotne čete, ki imajo sedaj štiri pehotne polke in en lovski bataljon, dobe štiri nove lovske bataljone. Tamošnje vojaštvo se pomnoži v mirnem času od sedanjih 4500 na 12.500 mož in v vojnem času od sedanjih 20.000 na 45.000 mož. Nadalje se ustanovi nov brzojavni bataljon in pri vsaki pehotni diviziji brzojavna patrulja. Trên se pomnoži za tri eskadrone in sicer dve za gorske brigade v Dalmaciji.

Vabilo na „Kmetovalca“ smo priložili današnjemu listu. Rojaki, pospešujmo dično Kmetijsko družbo!

Prosveta.

Mestna realka v Idriji se razširi vsled sklepa občinskega sveta v višjo realko.

V Šembijah in na Jursičah, občina Knežak, se bosta zidali prihodnje leto (1905) novi šolski poslopji. Za take stvari kmetje radi žrtvujemo, kolikor nam je mogoče, ker vemo, da bodo šole le v korist našim mlajšim. Kdor dandanes ne zna pisati in brati, je pač velik revež. Ali kaj pa bode z deželno podporo? Strašijo nas, da ne dobimo nič — zaradi prepira v deželnem zboru. To bi bila za nas pač prevelika krivica! Ko so prejšnja leta dobivale druge šole podporo, smo tudi mi s svojimi davki k temu prispevali; zdaj pa, ko smo mi potrebni podpore, da bi je ne dobili? Gg. deželni poslanci, pustite šale in primite se resno dela, kajti nas kmete bremena že preveč tarejo.

Društva na Vipavskem. „Čitalnic“ in „Bralnih društev“ imamo le nekoliko po Vipavskem, a še teh jih večina spi. Storiti je treba vse, da se taka društva poživijo, kjer pa jih še ni, ustanove. Za to je sedaj najbolj primeren čas, ker se večinoma vrše sedaj občni zbori in ker imajo ljudje sedaj največ časa. Zimski večeri so dolgi, treba jih je izrabiti. Treba je tudi modernizirati pravila nekaterih društev. Kar je bilo dobro pred dvajsetimi leti, danes ne zadostuje. Omogoči se naj, da se bodo vršila v društvih predavanja, kar sedaj pri nekaterih ni mogoče, ker nimajo te točke v pravilih. Umestno bi bilo mogoče, da bi društva naročevala več knjig, kakor političnih časopisov. Da je to prava pot k ljudski izobrazbi in tudi društvu v korist, kaže podraška čitalnica. Društvene knjižnice naj bodo proti mali odškodnini pristopne tudi nečlanom. Kaj koristijo knjige, če se jih ne čita? Na ta način bi nadomestovale društvene knjižnice javne narodne knjižnice. Kjer je mogoče, naj se goji v društvih tudi petje ali tamburanje. V društvih ne sme biti nobene razlike med stanovi, društva naj ne bodo zbirališča „elite“, ampak ognjišča narodne prosvete. Društva naj stoje kolikor mogoče izven političnih strank in izven političnega boja. Pozivljamo tedaj one, ki so v to poklicani, da skrbe, da bodo društva napredovala in vršila svoj namen!

Časopisi v Avstriji. Po uradnem štetju izhaja letos v Avstriji 3369 časopisov: 1860 nemških, 1000 čeških, 226 poljskih, 121 italijanskih, 59 slovenskih, 55 hrvatskih in 47 rusinskih. Zadnji čas je začela pri nas izhajati „Jeseniška Straža“. „Notranjec“ je torej 61 slovenski list.

Šolarska kuhinja v Postojni. Minulo je že 10 let, odkar deluje na naši šoli v zimskih mesecih prekoristna šolarska kuhinja. Tu dobivajo oni šolski otroci iz bližnjih vasi, ki čakajo čez poludne v Postojni na popoludanski pouk, tečnih, gorkih jedij. Ta naprava se vzdržuje z denarnimi podporami radodarnih postojnskih prebivalcev, z darili v naturalijah, ki jih privražajo stariši iz okolice v šolo, in z darili v naturalijah nekaterih tukajšnjih trgovcev, gostilničarjev in posestnikov. Kako

prepotrebna je šolarska kuhinja pri nas, spričuje dejstvo, da leto za letom vedno bolj narašča s številom šolskih otrok tudi število onih otrok, ki si v šolski obednici polnijo z gorkimi jedili lačne svoje želodčke. — V teku desetih let se je razdelilo med šolsko mladino 62.614 kosil! Letos pa se je samo v mesecu novembru oddalo med otroke 1982 porcij, kar je pač ogromno število. Žal, da so uprav letos skrčili nekateri dobrotniki svoje podpore na manjše zneske, nekateri pa so celo izostali. V prospeh blagega namena je želeti, da bi blagi dobrotniki i v prihodnje ohranili svojo naklonjenost prepotrebni šolarski kuhinji ter jo podpirali z izdatnejšimi darili, bodisi v denarjih, bodisi v blagu.

Tamburaško društvo „Sloga“ v Dol. Logatcu dobi v kratkem tamburašice.

Razpisane so učiteljske službe v Starem trgu pri Ložu, v Trnovem, v Trnju, na Gori v Bukovju, v Suhorju in v Senožečah.

Darilo. Povodom smrti svojega očeta g. Andr. Urbančiča je daroval g. Franc Urbančič, posestnik in trgovec v Knežaku za tamkajšnjo ubogo šolsko mladino **40 K**, za kateri znesek mu izreka prav toplo zahvalo v ime šolske mladine — šolsko vodstvo v Knežaku.

Soseda Razumnika prasičja reja je naslov ravnokar izišli, 153 strani obsegajoči knjigi s 44 podobami, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Knjigo je prevel, oziroma priredil za naše razmere družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc, in sicer po nemški knjigi dr. Stuerta, kr. profesorja na kmetijski akademiji v Weihestephanu. Slovenci dosihdob sploh nismo še imeli strokovne knjige izključno za prasičjo rejo in prav gotovo še nobenega strokovnega spisa tako poljudno in vsakemu razumljivo pisanega kakor je omenjena knjiga. Kmetovalčevi bralci že poznajo Razumnikove dobre svete, ker je bil spis priobčen v letošnjem „Kmetovalcu“. Ker se je pa kmetijski družbi važno zdelo izdati spis v celoti, zato se je oskrbel ponatis, ki bo vsakemu prasičerejcu dobro služil, zlasti tistim, ki ne bero „Kmetovalca“. Na izredno poljuden način v obliku pogovora s sovaščani razklada, poučuje, bodri in svari Razumnik svoje sosede glede prasičje reje, spodbija napačne ugovore in napeljuje k umni in pravi prasičji reji. Na ta način se razpravlja v 43 poglavjih vse, kar se tiče vzreje, reje, krmljenja in oskrbovanja prasičev, pomoči pri porodu ter o poglavitnih navadnih in kužnih boleznih pri prasičih. V knjigi se upošteva izključno sama praksa; nerazumljivih reči ni nič, in tam, kjer se mora kaj vednostnega povedati, je vedel pisatelj izvirnika res tako mikavno in poljudno razložiti, da mora vsakdo razumeti. Dr. Steuer je spisal celo vrsto takih poljudnih knjig za nemške kmete, in da je z njimi pravo zadel, spričuje njih ogromno razširjenje. Prepričani smo, da bo njegova poslovenjena knjiga „Soseda Razumnika prasičja reja“ tudi pri nas imela isti uspeh in da ne bo slovenskega prasičerejca, ki bi knjige ne prebral. Kmetijska družba je izdala knjigo

v svrhu pospeševanja prasičje reje, zato ji je nastavila ceno samo na 1 K s poštnino vred, dasi nemški izvirnik stane 3 K. Knjiga se naroča pri omejeni družbi ter je denar naprej poslati.

Narodno gospodarstvo.

Logaška mlekarna je napravila več podružnic. Vsak dan se izvozi nad 3300 l svežega mleka v Trst.

Mlekarna v Rovtah je dobila državno podporo v znesku 1200 K za zgradbo ledenice.

V Vipavi se snuje zavarovalnica za govejo živino, ki bo strogo gospodarsko podjetje. Kdor bi proti njemu deloval bi Vipavcem pokazal le svojo zavist in škodoželjnost.

Kranjsko sadje na mednarodni sadni razstavi v Düsseldorfu ob Reni. Na tej razstavi se je Avstrija s svojo sadno razstavo posebno odlikovala, tako, da je v tem oziru prekosila celo Francijo, Švico, Nemčijo in Holandsko. Pač je ravno Francija razstavila krasno sadje, tako, da so tehtali posamezni sadovi, zlasti hruške, po 50—90 dg., posamezni grozdi pa 2, 3, 4 in celo po 7½ kg, a vse je bilo le umetno vzgojeno, dočim je Avstrija pokazala to, kar more sleherni sadjar in sleherni kraj v veliki množini na trg postaviti. In to je ravno izdalo. Na avstrijski razstavi so bile zastopane, izvzemši Dalmacijo, Istro in Galicijo, vse kronovine. Poleg drugih je vzbujalo kranjsko sadje posebno pozornost. Ker je bila Avstrija izven konkurence, niso se odlikovale posamezne kronovine, pač pa je c. kr. poljedelsko ministrstvo pismeno izreklo posebno priznanje deželi kranjski za razstavljeno sadje ter iskreno zahvalo vsem korporacijam in sodelovalcem, ki so kaj pripomogli do takega, za Avstrijsko velepomembnega uspeha.

Nadrobno razdelitev skupnih ekvivalentnih gozdov je odredila c. kr. komisija za agrarske operacije v občini Knežak. Ta občina ima 3180 ha dobro ohranjenega gozda in sicer vas Knežak 1442 ha, Bač 900 ha, Koritnice 488 ha in Šembije 350 ha. Letos so bili v to svrhu nastavljeni štirje zemljemerci, ki bodo delo nadaljevali še l. 1905, ozir. 1906. Potem pridejo v razdelitev še gozdi vasij Trnovo, Il. Bistrica, Vrbovo, Sp. Zemon, Zagorje, Drskovče in Juršiče. Za te kraje je ta operacija velevažnega gospodarskega pomena.

Obsežno posestvo na Razdrtem je kupil Franc Simončič, vulgo Levák, iz Knežaka od g. graščaka B. Dolenca iz Št. Vida pri Vipavi.

Cesta, ki bi vodila iz Postojne čez Veliki Otok, Zagon mimo Studenega, Belskega in Bukovja do Gorenj in od tam do državne ceste v Hrušici, bi bila za prebivalce teh vasij in za javni promet sploh velikega pomena. Prebivalci teh krajev so že neštivilnokrat zanj prosili in tudi merodajni krogi so pripoznali, da bi bila jako koristna in tudi iz vojaških ozirov velikega pomena, vendar je ostalo vse pri starem. Sedaj, ko je večina onega sveta, koder bi se imela graditi omenjena nova cesta, v agrarskem

razdelbenim postopanju, porabili so zastopniki zgoraj omenjenih krajev ugodno priliko ter prosili c. kr. agrarsko oblast, da naj bi se takoj izločil za napravo ceste potrebni svet ter napravil ob enem popoln načrt za novo cesto. C. kr. agrarska oblast v Ljubljani odposlala je dné 10. t. m. agrarnega komisarja c. kr. vladnega tajnika gosp. Fr. Župneka v Postojno, da zasliši prosilce in da se o celi stvari informira. Pri dotični obravnavi se je doseglo popolno sporazumljenje med zastopniki posameznih krajev, kar je najboljši dokaz, da bo cesta vsem krajem v korist.

Pot v Žilce k sv. Vidu. Pomilovanja so vredni ljudje, kateri morajo voziti po tej poti in to tembolj, ker je Žilska občina jako velika in obljudena. Cesta je bila sicer že pred mnogimi leti premerjena ali trasirana, a načrt z računi vred leži menda pozabljen v kakšnem zaprašenem kotu. Naši kmetje namreč čakajo ugodne rešitve že mnogo let brez uspeha.

Postojnska jama. V zadnjih 17 letih je obiskalo Postojnsko jamo 148.119 ljudij. Letos jih je bilo v njej 16.164. To število se je tekom zadnjih let skoraj podvojilo, v dobi 17 let pa potrojilo. Leta 1888. je bilo namreč 5.854, leta 1900 pa 8.156 obiskovalcev. V resnici je posetilo jamo veliko več ljudij, a se onih ni štelo, ki so imeli prost vstop. Tudi teh je bilo veliko. Največ pač leta 1888 ko je bil v jami cel vojaški voj, okoli 13.000 mož. Zadnje štiri leta je videti v jami v vsakem oziru velike izpremembe. Promet se je moderno uravnaval. Upeljala se je povsem električna razsvetljava. — Jama razsvetljuje 32 obločnic in 996 žarnic. — Uvedle so se docela stalne cene za posetnike in omogočil obisk za vsak dan v letu. — Jama je odprta vsak dan ob ½11. zjutraj in ¼4. popoldne. Vstopnina znaša skozi celo leto za osebo 5 K, le od 1. novembra do 1. marcija znaša 10 K. Jama se odpre tudi za eno osebo. — Dohodkov je bilo v zadnjih 16 letih 412.083 K, izdatkov pa 292.529 K. Od čistega dobička 120.554 K je tekom tega časa prejel polovico jamski zaklad, polovico pa trg Postojna.

Podjetnost slovenskega župana. Ljubljanski župan Hribar je predložil vladi skrbno izdelan načrt, na podlagi katerega naj bi nova delniška družba z že zajamčenim kapitalom 10 milijonov kron prevzela ter preosnovala ves dalmatinski pomorski promet preko Trsta v približno trojnem dosedanjem obsegu. Vrh tega naj bi na novo uredila in pomnožila tudi lokalni dalmatinski promet, tako kakor zahteva to zaželjeni razvoj posameznih luk in cele Dalmacije. Želeti je, da bi bil sprejet ta predlog, ki je za nas Jugoslovane nedoglednega pomena.

Zanimiva objava danskega kmetovalca. Danski kmetovalec je pisal v časopisu „Irish Homestead“ o uspehih, ki jih je imel z rejo perutnine. Objavljamo to radi tega, ker tudi pri nas ni nemogoče to, kar se tako krasno obnese pri Dancih in drugih narodih. Danec piše, da se je začela pred nekoliko leti njegova žena pečati s perutnino in z jajčjo kupčijo. „Jaz se začetkoma

zato nisem brigal“ — pravi on — „ker sem mislil, da nič ne nese. Ko pa mi je žena predložila koncem leta obračun in dokazovala, da ji kure več donšajo kot krave, sem se tudi jaz začel za perutninarstvo zanimati. Takoj na to je začela žena rediti piščeta v velikem, in kmalu jih je bilo čez 600. Vse krmivo in druge potrebščine si je tedaj kupovala pri meni. V prvem letu že je dobila čistega dobička od jedne kure K 260, tako da je znašal čisti letni dobiček od vseh 600 kur K 2400. Šele tedaj sem se perutninarstva oprijel sam. Napravil sem kurnik za 900 kokošij, ki jih je oskrboval samo en hlapec. Čistega dobička sem imel takoj prvo leto K 4200.

Uplačevanje davkov in pristojbin potom poštne hranilnice. Leta 1897 upeljalo se je uplačevanje davkov in pristojbin poštno-hranilnega urada. Ta upeljava je za posestnike in obrtnike, kateri bivajo oddaljeno od c. kr. uradov, prav praktična, ker vsak davkoplačevalec pri poštnem uradu davke in pristojbine uplačuje ter si prihrani dolgo pot do davkarije in tudi pogosto dolgo čakanje v uradu, predno pride na vrsto, če je tam mnogo opravila. Pri vsakem poštnem uradu dobivajo se poštne položnice za ceno 7 h na katerih je na zadnji strani tiskan pouk za izpolnitev (napis) od strani uplačnika. Na dopisnici, katero davkarija izpolni s potrdilom, dobi stranka pobotnico za uplačani znesek.

V povzdigo mlekarstva.

I.

Zadnje desetletje se je ustanovilo na Notranjskem okoli 20 mlekaren in sicer l. 1896. v Košani in Trnovem, leta 1898. v Postojni, na Ledinah, Žireh in Logatcu, leta 1899. je pričela delovati mlekarna v Planini in Hrušovji, l. 1900. v Kočah, l. 1901. v Šmihelu in Cirknici, l. 1902. v Vrsniku in Rovtah, l. 1903. na Dobračevem, v Landol-u, v Zagorju, zadnji čas pa v Prestranek-u in na Vrhniki.

Naše zadruge se splošno odlikujejo po tem, da uspevajo z malimi izjemami dobro, najboljši dokaz, da so bile ustanovljene ob pravem času, na pravem mestu, na pravi način in da imajo tudi za vodstvo in poslovanje dovolj zmognih ljudi. Še nekaj je, kar je značilno za Notranjce! Naše mlekarne po veliki večini ne poznajo politike, strankarstva. Naš kmet se bolj in bolj zaveda — sebi v korist — svojega stanu, on ve, da imajo živinorejci jednake potrebe, zato si je tudi napisal na čelo svojih zadrug: Notranjski kmetje pomagajmo si sami! V združitvi v slogi je moč! In to je prav.

Danes štejejo naše zadruge okoli 2500 udov in predelavajo letno čez 2½ milijona litrov mleka. Ker se plačuje povprečno liter à 10—12 vin. dobi za njega naše ljudstvo vsako leto okoli 300.000 K. Dasi Notranjci torej glede mlekarških zadrug nismo najzadnji, vendar

nam je treba še veliko sloge in še marsikaj družega, da dosežemo pravo višino.

Mlekarstvo je v zadnjih desetletjih neznansko hitro napredovalo. Skušalo se je osobito s pomočjo znanostij narediti neodvisno od zunanjih vplivov. Edinole razumen in jako izobražen človek naj bi vplival nanj, kakor bi se mu zdelo dobro in pametno. Razvila se je iz priprostega mlekarstva umetno, takozvana mlekarska „tehnika“. Od tega pa, kako se uporablja gorkota in hlad, odvisi vsa skrivnost uspešnega mlekarstva. V različnih deželah so uporabljali in upotrebljavajo naravni in umetni hlad na različne načine. Severna Amerika n. pr. gleda najbolj na to, da je z vsako mlekarno združena naprava za hlajenje, bodisi umetna, bodisi naravna. — Mi se na to še ne oziramo veliko! — Hladnice pa ne služijo več Amerikancu samo v to, da mu hranijo mlečne izdelke in mu jih pomagajo izdelovati, ampak on shranja v njih tudi jajca, sadje, meso in žito.

Notranjci se moramo podvizati, da ne zastanemo! Danes nam tečejo prav za prav zlati časi, ko se za naše izdelke še takorekoč tepejo. A dolgo ne bo tako. Nevarnost nastaja, da preplavijo naš trg v Trstu, Pulju, Reki itd. nele Bohinjci, ampak kaj posebno Nemci s Koroške, Štajerske in drugod. Tudi Ogri so jako nevarni. Naš kmet bo gotovo rad storil vse, da prepreči vsako nevarnost in povzdigne svoje združništvo tako, da bo moglo tekMOVATI z vsakim!

Predpogoj dobrega združništva je točnost in natančnost v gospodarstvu, ki pa more izhajati le od združnikov samih. Nobena zunanja podpora nam ne bo pomagala, ako se kmet sam ne izobrazí in spopolni v toliko, da bo lahko vsak sam z umnim gospodarstvom podpiral razvoj mlekarstva. Pomanjkanje vestnosti, požrtvovalnosti in smisla za skupnost nam je že veliko škodovalo. Dokler pa isto obstaja, ni misliti na bogvekak velik napredek.

Moramo se torej še marsikaj naučiti, predno bo lahko sleherni opravljal svoja opravila sicer popolnoma samostojno, vendar pa tako, da ne bo škodoval celoti in je ne zaviral. Vzbujaati treba zanimanje za združna podjetja in dolžnosti že v mladosti. V ljudski šoli se mora učence že poučevati o občekoristnih delovanjih, o poštenosti in redu v domačiji in v javnosti. Le tako bo mogoče pridobiti slehernega Notranjca za združništvo, le tako bo pridobilo združništvo dobre člane. Na Angleškem, kjer se je menda začelo združno življenje, poučujejo posebni odseki otroke članov zadrug o zgodovini združništva, o združni praksi, o knjigovodstvu itd.

Tudi pri nas hočemo priti najprej na jasno, kakšen namen, kakšen cilj imajo naše zadruge, poučiti se moramo o pravicah in dolžnostih, ki jih prevzamemo isti hip, ko postanemo člani kake mlekarske zadruge, ako si hočemo z mlekarstvom zvečati dohodke!

Za kratek čas.

Pri ljudskem štetju. K Čiču pride uradnik za ljudsko štetje ter ga vpraša: „Koliko glav šteje vaša družina?“ — „S prasiči nas je štirinajst“, odreže se Čič. — Izplačal jih je. Gospodje povabijo kmeta na kosilo. Prineso na mizo veliko torto. Ker kmet še ni videl take jedi, jo potisnejo predenj. češ, naj jo načne. Mirno vpraša kmet: „Kje pa naj načnem?“ — „Kjer hočeš“, odgovore mu gospodje. — „I če je temu tako, načnem jo doma“, reče, vzame torto in odide domov.

Listnica uredništva.

Vsled pomankanja prostora smo morali veliko gradiva odložiti. Veliko stvari je tudi prišlo za I. štev. prepozno.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo po vsem

 higijenično opravljeno brivnico.

Posoja in prodaja lasulje, šminke, mastix tvarine za brade sl. diletanskim družbam **za zmerne cene.** **Zaloga kit**, chingnonu, frisset ter izdeljava **umetnega pletenja iz las** kakor: verižice, uhane, broše, zapestnike in vse v to stroko spadajoče stvari, ter **nakup las.**

Zaloga vode za zobe, za čiščenje glave. **Krtače** za zobe in lase. **Mazilo** za brke in lase.

Preskrbi vse v to stroko spadajoče stvari po kolikor mogoče nizkih cenah.

Franjo Tichy,
lasničar in brivec.

Postojna, št. 93. v Kraigher-jevi hiši.

Shajališče Notranjcev v Ljubljani.

— Restavrater —

FR. REMIC

pri Novem Svetu v Ljubljani

priporoča

Notranjcem svojo obče pripoznano dobro
restavracijo.

Mrzla in topla jedila. ◇ Dobra domača vina in pivo.

— — —
Točna postrežba. ◇ Solidne cene.

Shajališče Notranjcev v Ljubljani.

T. TOLLAZZI

Dol. Logatec

trgovina z mešanim blagom na debelo in drobno.

Zaloga železnine: lita železna posoda, žage, pile, verige, žebli, žice, železna in pocinjena ploščevina, vlti kotli, šine za kolesa, poljedeljsko orodje, vlite peči itd.

Zaloga Portland- in Roman-cementa na debelo.

Trgovina s porcelanom in steklom: namizne posode, umivalne oprave, namizne viseče in stenske svetilke.

— **Rum, cognac, namizna vina.** —

Razne rudninske vode, Rakocy, Emma-Quelle, Preblavska Radgonska in Rogaška.

Zaloga papirja, pisarniškega, šolskih zvezkov, svilnatega papirja, raznovrstnih razglednic itd.

Prodaja oljnatih in prstenih barv, firneža; laka čopičev, karbolineja, lepa za mizarje.

Trgovina s poljskim in vrtnim semenom in poljskimi pridelki. Raznovrstna vina, kakor istrijsko, dolenjsko, dalmatinsko, štajersko in vipavsko na debelo in drobno.

Več sto
divjih kostanjev,
visokodebelnato, krepko drevje
za drevorede
ima poceni na prodaj
trško oskrbništvo v Postojni.

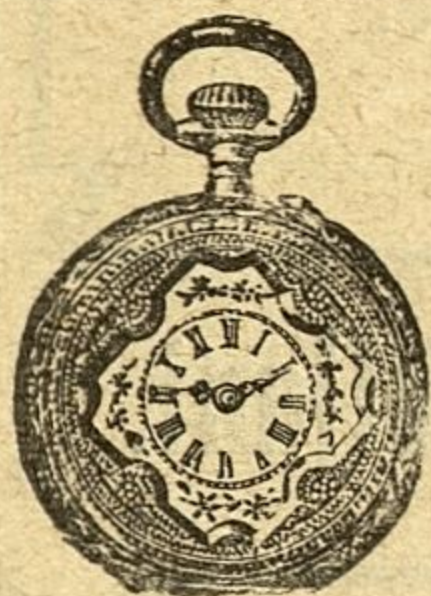
Slavnemu p. n. občinstvu priporočam svojo

veliko zalogo raznovrstnih ur

kakor tudi vse potrebščine za

kolesarje in hišne telefone.

***** Cene nizke. *****

Popravila ur in koles se hitro in po naj-
nižjih cenah vrše.

Za obilen obisk se priporoča

Matija Petrič,
urar in mehanik v Postojni.

Ivan Zwölf

sobni slikar in pleskar

v Postojni.

Prodaja barv, firneža, laka, čopičev i. t. d.

Priporoča se slav. občinstvu za naročila v
njegovo stroko spadajočih del ter zagotavlja
točno in solidno postrežbo.

M. Vilhar,

krojač

iz Velikega Otoka pri Postojni

priporoča svojo krojaško obrt v izgotavljanje
moških oblek po najnovejšem kroju.

Priznana solidna dela in zmerne cene.

Narodni hôtel
v Postojni

.. .. se priporoča slav. občinstvu.

Izvrstna kuhinja, izborna pijača.

Hôtel je opremljen z
najmodernejšim komfortom.

Prenočišča.

Omnibus pri vsakem vlaku, tudi vozovi
za gospode potnike.

Za večje prireditve velika dvorana.

.. .. Za Slovence znižane cene.

Pekarija in
trgovina

raznega blaga.

Velika zaloga pristnega
vrtnega in poljskega

semena,

Barthelnovega

apna

za klajo živine in

rudeče soli.

Ludovik Ditrich, Postojna.

Trgovcem primeren popust!

Važno za vsakega Notranjca

da si prihrani brezpotrebne stroške v mesto, ker dobi vse potrebno
štacunsko blago najceneje v trgovini

Anton Ditrich v Postojni.

Velika zaloga železnine: vsa orodja za kovače, ključarje, kleparje, zidarje, mizarje in črevljarje; popolna kuhinjska raznobarvno emajlirana plehast in litoželezna posoda, žagoni, žage, pile, okovi za okna, vrata, vozove; verige, žebli, žice za ograjo in nagrobni križi, železna in pocinjena pločevina, bakreni in vlti kotli, traverze, šine za kolesa; vsa poljedelska orodja kakor: plugi, lemeži, vile, železne grablje, sekire, saponi, motike itd.; nadalje velika izber raznih peči in štedilnikov ter drugega železa.

Zastopstvo za Notranjsko dosedaj brezdvomno najboljše strešne opeke „Eternit“, patent Hatschek, in zaloga Portland- in Roman-cementa na debelo in drobno; storje, strešnega kleja in drugih potrebščin za stavbe.

Bogata zaloga porcelana in stekla: namizne kavne in čajne posode, umivalne oprave, raznih servisov in gizzdavostnih predmetov iz stekla in porcelana, zrcal, vaznov, okvirov, šip, raznovrstnih namiznih, stenskih in visečih svetilk; posode za zasebnike, gostilne in kavarne.

Okusna zbirka galanterijskega blaga za darila in raznovrstnih igrač. Ovratniki, manšete in lepe moderne kravate po izredno nizki ceni; lepe naprsne in druge gumbe za srajce.

Razne usnjate potrebsčine: čevlji za otroke, pasovi, jermena, fine denarne in potne torbice, galoše, copate navadne in za sneg.

Obilo vrst biskotov in sladčic ter finega ruskega čaja. Raznih pristnih opojnih pijač in likerjev; zelo priporočljiv fini rum in zdravilni konjak.

Razne rudninske vode in vrelci: Rakoczy, Lajos, Giesshübler, Mattonijeva, Preblauska, Radenska, Rogaška itd.

Velika zaloga papirja: pisarniških predmetov, šolskih zvezkov, svilnatega papirja za cvetlice, kaset, raznovrstnih razglednic itd. itd.

Največja izber oljnatih in prstenih barv: firneža, laka, čopičev, kleja, lima za mizarje, karbolineja in gipsa.

Velika izber raznovrstnega zanesljivo kaljivega poljskega in vrtnega semena.

Velika zaloga špecerijskega in kolonijalnega blaga na debelo in drobno.

===== Cene so dnevne in povsem konkurenčne. =====

Razpis.

Pri podpisanem županstvu se bodo oddajala

dela za razširjanje šolskega poslopja v vasi Studeno

potom javne zmanjševalne dražbe

dne 16. januarja 1905 ob 10. uri dopoldne.

Pismene ponudbe je treba vložiti pri županstvu do dne **15. januarja 1905.** — Načrte, proračun in stavbne pogoje si lahko ogledajo ponudniki pri podpisanem županstvu ob določenih uradnih urah.

Proračunjeno je:

za zidarska dela	6.728 K 33 v
„ tesarska dela	1.243 „ — „
„ mizarska dela	1.204 „ — „
„ pečarska dela	478 „ — „
„ ključavničarska dela	233 „ — „
„ kleparska dela	222 „ — „
„ razna druga dela	1.223 „ 33 „
skupaj	11.331 K 66 v

Županstvo občine Postojna

dne 15. decembra 1904.

Župan: **G. Pikel.**

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

• posluje •

vsak petek od 9.—12. ure dopoldan.

Obrestuje hranilne vloge po 4½%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila po 6%

na osobni kredit ali proti vknjižbi.

S koncem novembrom 1904:

Stanje hranilnih vlog	575.772 K 70 v
„ posojil	630.802 „ 16 „
„ rezervnega zaklada	39.915 „ 38 „
Denarni promet	983.627 „ 74 „

Izjemoma in v nujnih slučajih se sprejemajo vloge in dajo posojila tudi ob drugih delavnikih.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejemati za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 8 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — **Naznanila** se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. **Mala oznanila** po 10 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravnništvo se nahaja v **Postojni hišna št. 256.** — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo.